

ภาคผนวก ซ

สรุปผลการศึกษาดัชนีชี้วัดวิฤณญาณความเป็นครู ของครูสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

**องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครู
ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
จิตวิญญาณความเป็นครู ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก 23 องค์ประกอบย่อย 135 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น ดังนี้

1. ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1.1 รักและเมตตาต่อศิษย์ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1.1.1 มีใจเป็นกลางไม่ลำเอียง ไม่มีอคติ

1.1.2 ดูแลเอาใจใส่ศิษย์ เข้าใจพฤติกรรมและความสนใจศิษย์เป็นรายบุคคล

1.1.3 แนะนำ ช่วยเหลือเมื่อศิษย์ประสบปัญหาทั้งส่วนตัวและการเรียน

1.1.4 ยกย่อง ชมเชยให้กำลังใจศิษย์ทั้งต่อหน้า และลับหลัง

1.1.5 มีความห่วงใยกับลูกศิษย์โดยเสมอภาค

1.1.6 สามารถเข้าถึงจิตใจและยอมรับในตัวตนของศิษย์

1.1.7 สร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้กับศิษย์

1.2 การพัฒนาชีวิตศิษย์ให้มีความก้าวหน้า ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1.2.1 ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและความเจริญงอกงามทุกด้าน

1.2.2 สอนให้ศิษย์ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ

1.2.3 ไม่ชักจูงศิษย์ไปในทางเลื่อมลื้อ

1.2.4 พัฒนาและส่งเสริมต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และ

สังคมของศิษย์

1.2.5 เป็นผู้ชี้แนะทางศิษย์ด้วยความดีมีคุณธรรมบนพื้นฐานแห่งความรู้

1.2.6 ให้และสร้างโอกาสกับศิษย์ในการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถ

1.2.7 ติดตามพฤติกรรมกรรมการเปลี่ยนแปลงของศิษย์ให้มีความเจริญก้าวหน้าใน

สิ่งที่ตั้งถาม

2. ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

2.1 การมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

2.1.1 มีความศรัทธาต่อวิชาชีพ

2.1.2 มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองต่อมนุษย์ และต่อสังคม

2.1.3 เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางองค์การหรือสมาคมวิชาชีพจัดขึ้น

2.1.4 มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพ

- 2.1.5 ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด
- 2.1.6 ตระหนักว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง
- 2.1.7 ยอมรับนับถือในวิชาชีพครู
- 2.2 การรักษาสื่อเสียงวิชาชีพ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
  - 2.2.1 ปกป้องเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพครู
  - 2.2.2 ยกย่องและเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานในวิชาชีพให้สาธารณชนรับรู้
  - 2.2.3 มีความสามารถในการดำรงเอกลักษณ์ของอาชีพครู
  - 2.2.4 ไม่ประพฤติตนให้เสื่อมเสียชื่อเสียงวิชาชีพ
  - 2.2.5 ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และสังคม
  - 2.2.6 วางตนให้เหมาะสมกับการเป็นครู
- 2.3 การพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
  - 2.3.1 เข้ารับฝึกอบรม ปรับปรุงตนเองให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาการ
  - 2.3.2 เพิ่มพูนความรู้ให้แก่วิชาชีพ โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
  - 2.3.3 นำแนวความคิดใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาศิษย์เป็นสิ่งสำคัญที่สุด
  - 2.3.4 ใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายมาปฏิบัติหน้าที่
  - 2.3.5 ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการสอน
  - 2.3.6 ยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงบริบทในอนาคต
- 3. การมีจิตวิทยาในการสอน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย 24 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
  - 3.1 การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
    - 3.1.1 ทางด้านร่างกาย
    - 3.1.2 ทางด้านสติปัญญา
    - 3.1.3 ทางด้านพันธุกรรม
    - 3.1.4 ทางด้านประสบการณ์
    - 3.1.5 ทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม
  - 3.2 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนได้ดี ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
    - 3.2.1 จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนและทำทนายการ
    - 3.2.2 ปกครองชั้นเรียนด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น
    - 3.2.3 จัดห้องเรียนให้ถูกสุขลักษณะ

3.2.4 บูรณาการการสอนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของศิษย์

3.2.5 สร้างความเป็นกันเองอย่างเหมาะสม ให้ความอบอุ่นใจ ไว้วางใจ มีการสื่อสารที่ใกล้ชิดมากขึ้น

3.2.6 เปิดใจยอมรับความคิดเห็นของศิษย์อย่างเสมอภาค

3.3 การเสริมแรงในชั้นเรียน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

3.3.1 เสริมแรงทางบวก เช่น การให้กำลังใจ ให้การยกย่อง ชมเชย การให้รางวัล
สิ่งของ

3.3.2 เสริมแรงทางลบ

3.4 การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

3.4.1 ได้รับยอมรับนับถือ

3.4.2 มีความสามารถในการปฏิบัติงานจนสำเร็จ

3.4.3 มองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก

3.4.4 มีความพึงพอใจในตนเองและผู้อื่น

3.4.5 มีทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิต

3.4.6 มีการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.5 การปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

3.5.1 สามารถเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5.2 มีความวิตกกังวลและความตึงเครียดในระดับต่ำ

3.5.3 ยอมรับและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างดี

3.5.4 ปรับพฤติกรรมที่แสดงออกได้อย่างเหมาะสม

3.5.5 ดำเนินถึงวุฒิภาวะของแต่ละวัยให้มีความเหมาะสม

4. การเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 22 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

4.1 บุคลิกภาพที่ดี ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

4.1.1 แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย ถูกกาลเทศะ

4.1.2 มีท่าทางสง่างาม

4.1.3 มีอารมณ์ดีและมีอารมณ์ขัน

4.1.4 มีน้ำเสียงชัดเจน

4.1.5 มีท่าทางคล่องแคล่วว่องไว

4.1.6 มีความเชื่อมั่นและมั่นใจในตนเอง

- 4.1.7 เป็นผู้มีใจกว้าง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 4.1.8 มีสติปัญญาดี มีความคิดสร้างสรรค์
- 4.1.9 มีความเป็นผู้นำ
- 4.2 การมีกิริยา วาจา สุภาพเรียบร้อย ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
  - 4.2.1 มีความอ่อนน้อมถ่อมตน
  - 4.2.2 มีมารยาทที่ดีงาม
  - 4.2.3 มีความประพฤติสุภาพ เรียบร้อย
  - 4.2.4 วางตัวได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ
  - 4.2.5 พุดจา สุภาพอ่อนหวาน
  - 4.2.6 เคารพผู้อื่นอย่างพึงกระทำ
  - 4.2.7 แสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ
  - 4.2.8 การสำรวจความประพฤติตนในทางที่ดี
- 4.3 การมีสุขภาพกายและใจที่สมบูรณ์ แข็งแรง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
  - 4.3.1 รักษาความสะอาดร่างกาย
  - 4.3.2 มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงปราศจากโรคภัย
  - 4.3.3 รู้จักป้องกันโรคติดต่อ
  - 4.3.4 ทำจิตใจให้เบิกบานสดชื่น
  - 4.3.5 สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีอารมณ์มั่นคงสม่ำเสมอ และการรู้จักยับยั้งชั่งใจ
- 5. การมีคุณธรรม และจริยธรรม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 22 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
  - 5.1 ความซื่อสัตย์ สุจริต ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
    - 5.1.1 ไม่ทุจริตต่อหน้าที่
    - 5.1.2 ไม่เห็นแก่อำภิสลินจ้างหรือเรียกรับผลประโยชน์
    - 5.1.3 ไม่นำผลงานหรือลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน
    - 5.1.4 นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางเสื่อมเสีย
    - 5.1.5 ไม่เบียดเบียนเวลาสอนไปทำงานอย่างอื่นนอกเหนือการสอน
    - 5.1.6 ไม่ทอดทิ้งหน้าที่ทางราชการ
  - 5.2 ความอดทนอดกลั้น ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
    - 5.2.1 ไม่เป็น ผู้โกรธง่าย
    - 5.2.2 อดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์

5.2.3 มีความหนักแน่น

5.2.4 อดทนต่อศิษย์และการสอนในชั้นเรียน

5.2.5 อดทนต่อหน้าที่การงาน

5.2.6 ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ

5.3 ความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

5.3.1 รู้จักหน้าที่ของตนเอง

5.3.2 มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จของงาน

5.3.3 กล้ายอมรับในผลจากการกระทำของตนเอง

5.3.4 ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเสมอภาคและเต็มกำลังความสามารถ

ของตน

5.3.5 ทุ่มเทเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน

5.4 การยึดมั่นปฏิบัติในคุณงามความดี ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

5.4.1 มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป

5.4.2 ไม่ทำตนไปในทางเสื่อมและงดเว้นจากอบายมุข

5.4.3 ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือ

5.4.4 ไม่มีอคติ

5.4.5 เป็นผู้รักษาศีลอย่างครบถ้วน

6 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

6.1 การมีความรู้ในหลักสูตรเนื้อหาวิชาที่สอน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

6.1.1 มีความรู้ในเนื้อหาอย่างแม่นยำ

6.1.2 มีความสามารถจัดทำสาระหลักสูตรและกระบวนการการเรียนการสอนที่

เหมาะสม

6.1.3 เตรียมแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและ

ประเมินผลผู้เรียน

6.1.4 มีความรู้ด้านหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมให้ตรงกับ

โครงสร้างหลักสูตร

6.1.5 ดูแล ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติการสอนเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง

6.2 การถ่ายทอดความรู้ตามหลักวิชาการ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

6.2.1 มีความสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารและเครื่องมือในการแสวงหา

ความรู้

6.2.2 มีความสามารถอธิบายเรื่องที่ยากได้ชัดเจนทำให้ศิษย์เข้าใจง่ายอย่างถูกต้องและแม่นยำ

6.2.3 เชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติ

6.2.4 ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายรูปแบบให้เหมาะกับเนื้อหาและผู้เรียน

6.2.5 ปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

6.2.6 สอนด้วยวิธีการที่มุ่งเน้นให้ศิษย์เรียนรู้ด้วยตนเอง

6.3 การอบรมสั่งสอนศิษย์ ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

6.3.1 จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6.3.2 สร้างองค์ความรู้ใหม่สู่การพัฒนาผู้เรียน

6.3.3 ปลุกฝังให้ศิษย์เป็นผู้ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ

6.3.4 สอนให้ศิษย์คิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา

6.3.5 เกื้อหนุนให้ศิษย์ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต

6.3.6 สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและบูรณาการในทุกเนื้อหาวิชา

6.3.7 ฝึกให้ศิษย์คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

6.3.8 ส่งเสริมให้ศิษย์มีความเป็นภาวะผู้นำ

7. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

7.1 การสร้างความสัมพันธ์อันดีและร่วมมือกับชุมชนประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

7.1.1 เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน

7.1.2 ประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

7.1.3 อำนวยความสะดวก ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและชุมชนกับ

หน่วยงานอื่น

7.1.4 มีความสามารถทำงานร่วมกับทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ

7.1.5 มีพฤติกรรมนอบน้อมถ่อมตนในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

7.1.6 มีความเสียสละกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์

7.1.7 ให้เกียรติและเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

7.2 การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

7.2.1 เต็มใจช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนครู และชุมชนท้องถิ่น

7.2.2 ให้ความร่วมมือด้านทุนทรัพย์ สิ่งของแก่นักเรียน เพื่อนครูและชุมชน

ท้องถิ่นตามโอกาสและความเหมาะสม

- 7.2.3 เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนด้านหลักสูตร การวัดและประเมินผล และ
- 7.2.4 เข้าใจปัญหาและเข้าใจความต้องการของผู้ร่วมงานและชุมชน
- 7.3 การร่วมมือกับทางราชการเพื่อพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
  - 7.3.1 ใช้ทรัพยากรร่วมกันกับหน่วยงานและชุมชน
  - 7.3.2 สร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างหน่วยงานราชการและชุมชน
  - 7.3.3 เชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้และคำแนะนำที่ถูกต้องในการปฏิบัติตน
  - 7.3.4 สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดทำกับหน่วยงานราชการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี